

Lesarrangement

Gegevens student

Vera Berkeveld

Studentnummer: 2311836

Pedagogische Technische Hogeschool

Hoofdfase van de opleiding Docent Technische Beroepen

Studierichting: Onderhoud, Restauratie en Afwerking

Gegevens school

Fontys Hogeschool

Rachelsmolen 1 Eindhoven

Onderzoeksbegeleider: Carla van Leest

SLB: Johan Cornelissen

Gegevens stageschool

Sint Lucas

Burgakker 17, 5281 CH Boxtel

Stagegroep: MBO, eerste jaar, niveau 4

Stagebegeleider: Marieke Trum

FCD: Matthijs van den Ouden

Voorwoord

Binnen mijn stage op het MBO dien ik een lessenarrangement te ontwikkelen. Daarbij zijn er drie kerntaken voor mij van toepassing;

- ❖ Ik verzorg onderwijs voor studenten in het beroepsonderwijs,
- ❖ Ik werk samen met mijn collega's en eventueel externe partners aan verbetering van het onderwijs,
- ❖ Ik werk systematisch en onderzoeksmatig aan het ontwikkelen van onderwijs.

Door op deze manier te werken sluit het arrangement aan bij de competentiegerichte leeromgeving in het MBO.

Voor dit lesarrangement heb ik eerst een onderzoek gedaan naar de doelgroep. Mijn kernwoorden daarin waren de motivatie en zelfregulatie. Ik wilde onderzoeken hoe ik de studenten kon motiveren en kon aansturen tot zelfregulatie. Dit lesarrangement is daarop gebaseerd.

Vera Berkeveld, juni 2016.

Inhoud

Voorwoord	2
1. Inleiding	5
2. Opbouw van het arrangement	6
3. Leermodel	7
4. Lesinhoud per week	8
Leeractiviteiten studenten	8
Begeleiding van docent	9
Les 1	10
Lesvoorbereiding	11
Evaluatie les 1	12
Les 2	13
Lesvoorbereiding	14
Evaluatie les 2	15
Les 3	17
Lesvoorbereiding	18
Evaluatie les 3	19
Les 4	20
Lesvoorbereiding	21
Evaluatie les 4	23

Les 5.....	24
Lesvoorbereiding.....	25
Evaluatie les 5.....	26
Les 6.....	27
Lesvoorbereiding.....	28
Evaluatie les 6.....	29
Nawoord.....	30

1. Inleiding

Dit lesarrangement is gebaseerd op het onderzoek; 'Het leren van de student' ontwikkeld door V. Berkeveld (2016). Binnen de aanbeveling werd onderbouwd hoe een docent zijn lessen kan invullen om de motivatie onder een groep eerste jaar studenten te stimuleren.

In het implementatieplan werd geformuleerd hoe de gestelde doelen kunnen worden behaald. Hierin werd beschreven waar men het beste voor kan kiezen om de motivatie te bevorderen.

Daarbij wordt gekozen voor;

- Procesgeoriënteerde instructie;
- Differentiatie;
- Verbinding met de leefwereld van studenten;
- Coöperatief leren.

De onderwijsvisie van Sint Lucas geeft de komende jaren richting en inspiratie aan het onderwijs. Deze visie is bedoeld voor iedereen die bij het onderwijs is betrokken: studenten, medewerkers, maar ook ouders, bedrijven en andere scholen waarmee ze samenwerken.

De vijf uitgangspunten van de onderwijsvisie zijn:

- Werken aan de vervulling van ambities;
- Leren en werken we in co-creatie;
- Ontdekken en ontwikkelen van kracht en identiteit;
- Leren en werken in een contextrijke omgeving;
- Mensen, middelen en materialen bewust en verantwoord inzetten.

Hiermee rekening houdend heb ik dit lesarrangement samengesteld voor de eerstejaarsstudenten van de richting Schilderen, Decoreren en Restaureren (SDR).

In dit lesarrangement komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Vaststellen van de inhoud van de lessen;
- Formuleren van de leerdoelen van de lessen;
- Bepalen van werkvormen;
- Kiezen en plannen van studieactiviteiten;
- Toetsing;
- Ontwerp van opdrachten;
- Gebruik van leermiddelen (bijv. ICT);
- Evaluatie van de lessen.

2. Opbouw van het arrangement

Het aanbod voor dit lesarrangement

Dit arrangement is ontworpen voor MBO niveau 4 studenten in het eerste leerjaar. Dit arrangement bestaat uit een zes tal lessen in het vak kleurenleer.

Doorlopende leerlijn

Het ontwerp is gebaseerd op het onderzoek; 'Het leren van de student' door V. Berkeveld (2016).

De opbouw is overzichtelijk en gestructureerd en voor docent en student inzichtelijk. De nadruk ligt op het ontwikkelen van de verschillende competenties. Daarbinnen wordt er gebruik gemaakt van verschillende werkvormen om de studenten te motiveren en in te spelen op differentiatie binnen de groep studenten.

INHOUD

In de lessen maakt de student kennis met het toepassen van kleur in een decoratie project. Hierbinnen dient hij te adviseren en zijn keuzes te onderbouwen met het juiste vakjargon en voorbeelden.

CONTACTUREN PER WEEK

De lessen zijn een onderdeel van het project. De student integreert het geleerde in de praktijklessen. De eerste jaar studenten hebben één dag per week een lesdag van zes uur. Binnen deze zes uur is er een uur ruimte voor de lesstof kleurenleer.

De docent

Er is mogelijkheid voor eigen herhaling en verdieping van de lesstof.

Inventariseren van de lesdoelstellingen van de studenten en eventueel lesarrangement daarop aanpassen.

Feedback en ondersteuning bieden aan de studenten. Beoordelen en bespreken van de resultaten.

De student

Kan aan het eind van dit arrangement;

- De helderheid, kleurtoon en verzadiging van een kleur benoemen.
- Een kleurpalet bij een bepaalde stijl op de juiste manier toepassen.
- Een advies schrijven over de gekozen kleuren van zijn project.

ONDERWERPEN

Binnen dit arrangement worden de volgende onderwerpen behandeld:

- Kleur zien;
- Verzadiging, kleurtoon en helderheid
- Kleuren bij bepaalde stijlen, uitgangspunt Jugendstil;
- Kleuren interieur en exterieur;
- Samenstellen van een kleurenpalet;
- Kleuradvies;
- Testen van kleuren.

Werkvormen

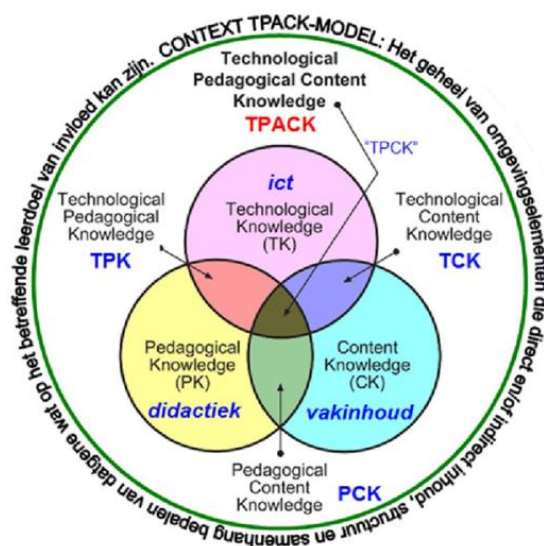
Over het algemeen worden de volgende werkvormen toegepast in dit arrangement;

- Onderwijs leergesprek;
- Denken, delen, uitwisselen;
- Woordenweb;
- What happend next?

3. Leermodel

Voor dit leerarrangement is er gekozen voor het Gagné- model. Het ontwerpen van leermateriaal moet steeds worden uitgevoerd met aandacht voor de voorwaarden waaronder leren plaats vindt. Gagné en Briggs (1979) wijzen erop dat deze voorwaarden afhangen van wat er moet worden geleerd. Ook waartoe de instructie moet leiden, moet helder zijn. Zij spreken van uitkomsten van de instructie. Prestatiedoelen moeten worden geformuleerd en beslissingen moeten worden genomen over de volgorde waarin de verschillende onderdelen van een onderwerp aan de orde moeten komen (Gagné & Briggs, 1979).

Marinada Subelack

Gagné-model:

- Stap 0: Introductie (eenmalig)
- Stap 1: Aandacht verkrijgen
- Stap 2: Leerdoel duidelijk maken
- Stap 3: Voorkennis ophalen
- Stap 4: Presentatie van de leerstof
- Stap 5: Behandelen van de leerstof
- Stap 6: Oproepen van het geleerde
- Stap 7: Feedback geven
- Stap 8: Evalueren van de les
- Stap 9: Helpen onthouden

<http://mirandasubelack.blogspot.nl/2014/05/opdracht-6-welke-tool-past-bij-jouw.html>

Afhankelijk van de instructiesituatie kunnen ofwel alle punten worden toegepast of maar enkelen. Meestal komen ze voor in de volgorde van dit schema. Gagné (1970) geeft ook aan dat het echte leren zich meestal voltrekt tussen stap 6 (Oproepen van het geleerde) en 7 (Feedback geven). De punten zelf worden ook vaak geïnitieerd en gecontroleerd door de docent door middel van verbale communicatie. Deze verbale communicaties van de docent naar de lerende toe kunnen we duiden als 'verbal directions' (Gagné, 1970).

<https://www2.kuleuven.be/tiki/tiki-index.php?page=Opbouw+van+een+onderwijsleerproces>

4. Lesinhoud per week

In de lesinhoud beschrijf ik per week wat er wordt behandeld en welke werkvormen in daarbij toepas. Ik verduidelijk mijn lesdoel(en) en noem daar een tijdsbepaling bij. Daarna geef ik per les een evaluatie op mijn eigen les. Ook film ik enkele keren mijn lessen. Dit neem ik mee om mijn eigen competenties te reflecteren, maar ook als bewijslast voor de opleiding.

Leeractiviteiten studenten

Cognitieve leeractiviteiten:

Deze activiteiten zijn erop gericht om feiten, begrippen, formules, definities te verwerken. Dit doen mijn studenten met de volgende activiteiten:

- Analyseren;
- Concretiseren;
- Toepassen;
- Memoriseren.

Tijdens de lessen moeten de studenten de lesstof analyseren en concretiseren in het practicum. Ze passen daarin het net geleerde toe in hun praktijk projecten. Ze moeten het geleerde in een later stadium weer kunnen toepassen, dus memoriseren.

Affectieve leeractiviteiten:

Leren beïnvloed gevoelens, en gevoelens beïnvloeden leren. Het omgaan met deze gevoelens zijn affectieve leeractiviteiten. Dit doen mijn studenten in de volgende activiteiten:

- Motiveren;
- Concentreren;
- Zichzelf beoordelen;
- Concretiseren.

De studenten motiveren zichzelf en elkaar en beoordelen daarin ook zichzelf en elkaar in het leerproces. Ze concentreren zich op de lesstof en de opdrachten en concretiserend het geleerde.

Regulatieve leeractiviteiten:

Naast het verwerken van informatie en het omgaan met je gevoelens over het leren, moet je je studie plannen, de voortgang evalueren en controleren. Dit worden de regulatieve activiteiten genoemd. Mijn studenten voeren de volgende activiteiten uit:

- Oriënteren;
- Plannen;
- Bijsturen;
- Evalueren;
- Reflecteren.

De studenten oriënteren en plannen hun onderwijsactiviteiten. Daarin sturen ze hun activiteit bij als dit nodig is. Daarbij reflecteert en evalueert de student zijn eigen leerproces en eindproducten.

Begeleiding van docent

Ik als docent heb daar de volgende taak in:

- Modelleren; Docent helpt student waar de (onderliggende) leerstof moeilijk is bij het verwerven van kennis en inzicht door te modelleren. Integreren, voordoen, voordenken.
- Coachen; Docent begeleid bij het zelfontdekkend leren en bij het ontwikkelen van een goede werkhouding. Feedback geven, hulp bij reflecteren, samenwerken en zelfsturend denken.
- Monitoren; Docent treedt op als 'extern oog' bij metacognitieve processen.

Binnen dit lesarrangement geef ik eerst de studenten klassikaal les en instructie, dus heb daar de rol als instructeur. Daarna begeleid ik ze in het practicum en de praktijk. Daar geef ik individuele instructie en begeleiding.

Les 1

Week 19, donderdag 12 mei 2016

ICT hulpmiddel:

- Powerpoint Les 1.

Inhoud van de les:

- Primaire kleuren;
- Kleur zien;
- De drie kleurdimensies;
- Metamerie.

Lesdoel:

- Bewust worden van invloed van kleur;
- Meer verantwoord kleuren gebruiken;
- Eigen mening kunnen vormen over kleurgebruik.

Opdracht:

- Zoek minimaal 3 kleuren op van jouw Mucha ontwerp, Jugendstil stijl. Noem daarbij helderheid, verzadiging en kleurtoon.

Werkvorm:

- Onderwijsleergesprek.
Tijdens de theorie vraag ik de studenten onderdelen van de les. Door mijn vraagstelling worden vier onderdelen van hen gevraagd. Of ze de stof hebben onthouden, begrepen, integreren en kunnen toepassen. Dit kan ik ook toepassen in het practicum en de praktijk opdracht.

Verwachte beginsituatie studenten:

- In periode 1 en 2 (dit is periode 4) hebben de studenten al kennisgemaakt met dit onderwerp. Deze les is dus een vorm van herhaling en het prikkelen van de opgeslagen kennis.

Verantwoording werkvorm:

Door de studenten eerst individueel te laten kennismaken met het onderwerp, in dit geval het benoemen van kleursoort, verzadiging en helderheid, ontwikkeld de student voorkennis. Dit vraagt een zekere mate van zelfstandigheid en motivatie van de studenten. Door de onderwerpen te koppelen aan al aanwezige kennis en interessante voorbeelden te geven, probeer ik de studenten te motiveren voor het onderwerp.

Behalen van het lesdoel:

Lesdoel is behaald wanneer de student kan terugkoppelen welke kleuren hij heeft gekozen bij zijn ontwerp en daarbij onderbouwd wat de drie kleurdimensies zijn.

Lesvoorbereiding

Fase	Tijd	Leerdoel Inhouden/leerstof	Activiteit leraar (werkvormen)	Activiteit leerlingen	Hulpmiddelen	Controle Bereikt?
Inleiding	3 min	Bekend maken van de leerdoelen van de les	Verantwoorden van leerdoelen	Luisteren en vragen stellen	Powerpoint Les 1	Eind van de les door leerdoelen te checken
	3 min	Korte introductie lessenreeks	Koppeling maken met project	Luisteren, noteren en vragen stellen	-	Eind van de lessenreeks
Kern	10 min	Bewust worden van kleur en kleurgebruik	Klassikale uitleg met voorbeelden	Luisteren, noteren, vragen stellen	Powerpoint Les 1	Vragen stellen over ervaring van de student
Afsluiting	2 min	Opdracht 3 kleuren Jugendstil	Uitleg opdracht	Eventuele vragen stellen	Powerpoint Les 1	Student laten herhalen wat de bedoeling is
	15 min	Uitvoeren van de opdracht	Verduidelijken en nakijken van de opdracht	Uitvoeren van de opdracht	ICT hulpmiddelen van de studenten	Elke student individueel benaderen

Evaluatie les 1

Op donderdag 12 mei startte ik met mijn eigen geschreven lesarrangement. In de eerste les kleurenleer zou ik een herhaling geven van de lesstof eerder gegeven bij een ander project. Normaliter is mijn begeleider Marieke Trum de hele dag aanwezig en dus ook bij mijn lessen. Vandaag was zij later dus ik begon, omdat de studenten er al allemaal waren, de les om 9uur stipt. De studenten vonden dit niet vreemd en begonnen met aantekeningen maken. Wat mij een goed gevoel gaf, want dat kwam er op neer dat de studenten vertrouwen hadden in de lesstof die ik ging uitdragen. Later kwam Marieke alsnog binnen en keek mee hoe de les verliep.

Terugkijkend vond ik het erg fijn om individueel les te geven. Vaak heb ik het idee dat als er iemand meekijkt mijn les ook kan onderbreken. Ik heb dit dan ook aangegeven bij mijn begeleidster. Zij wilde helaas wel bij de lessen blijven zitten, om te kijken hoe het ging. In een aankomende stage wil ik graag zelfstandig lesgeven en niet steeds op de vinger gekeken worden door een collega docent.

Positief was het vertrouwen dat de studenten hadden in mij. Dit voelde goed en gaf mij zelfvertrouwen.

Dit was dus het uitproberen van mijn kunde om zelfstandig les te geven. Om dit te bereiken heb ik de afgelopen lessen, vertrouwen bij de studenten opgebouwd. Ze hebben daarbij kunnen zien dat ik kundig ben in het uitdragen van de lesstof. Toen ik begon met de les voelde dit als vanzelf. Wat ik wel wil verbeteren aan de les is dat ik het anders introduceer. De studenten hadden bijvoorbeeld vakantie gehad, ik had daar eerst op kunnen inspelen voordat ik met de lesstof begon. Dit is een kwestie van ervaring denk ik. Waar ik ook nog op kan letten is het doorvragen bij de studenten. Vaak ben ik geneigd met te houden aan de les die ik voor ogen had. Als ik daarvan durf af te stappen, zal dit natuurlijker voelen.

Het heeft bij mij teweeg gebracht dat ik het prettig vind om zonder iemand anders een les te kunnen geven. Vaak hoor ik op de PTH dat medestudenten dit al doen. Ik denk dat het ook te maken heeft met het loslaten van je lesstof en de studenten voor de docent die op dat moment die klas voor zich heeft. In mijn afstudeerfase wordt er van mij verwacht dat ik alleen les geef. Ik ga mezelf daar ook toe verplichten. Zeker al na de eerste week. Opstarten en daarna zelfstandig. Zo ben ik ook vrijer in het samenstellen van de lessen en het creëren van een band met de studenten.

Aankomende lessen ga ik het al wat vaker zeggen tegen Marieke. Dat zij ook andere werkzaamheden kan uitvoeren als ik lesgeef bijvoorbeeld. In een volgende stage wil ik het consequent uitvoeren tijdens mijn lessen. Zeker omdat ik dan in de laatste fase van mijn opleiding zit, en het dus daarna ook moet doen als ik ga werken.

Hulpmiddelen:

Mededocenten raadplegen over de voortgang van de groep en de samenwerking onderling.

Eigen initiatief tonen.

Les 2

Week 20, donderdag 19 mei 2016

ICT hulpmiddel:

- Powerpoint Les 2.

Inhoud van de les:

- De stijl Jugendstil;
- Kleuren van de stroming Jugendstil;
- Toepassingen en oorspong van verf.

Lesdoel:

- Jugendstil kunnen onderscheiden in kleur en ontwerp;
- Pigmenten oorspong rond 1900.

Opdracht:

- Zoek op welk kleurpalet jij wilt toepassen in je ontwerp van de Mucha schildering. Neem daarin de kleuren die je hebt opgezocht in de eerste les mee in het palet.

Werkvorm:

- Klassikale instructie.
- Onderwijsleergesprek

Verwachte beginsituatie:

- De studenten hebben al kennis gemaakt met het samenstellen van een kleurenpalet binnen eerder gegeven projecten. De studenten hebben minimale kennis over de stroming Jugendstil.

Verantwoording werkvorm:

Klassikale instructie en het onderwijsleergesprek kies ik als werkvormen, wanneer alle studenten het onderwerp nog niet of nauwelijks kennen. Daarbij let ik op differentiëren door verschillende soorten vragen te stellen aan de studenten. Hierbij houd ik rekening met de denkniveaus van Kolb (denker, doener, dromer en beslisser).

Door teveel te differentiëren ontnem je jezelf als docent de mogelijkheid tot het geven van instructie. En dat is nou juist de basis van goed onderwijs.

Na de instructie kunnen de studenten de leerstof op hun eigen niveau verwerken. Ik kan eventueel de afzonderlijke groepjes aanvullende instructie geven. De tijd wordt effectief en zinvol besteed.

Behalen van het lesdoel:

Het lesdoel is behaald wanneer de student kan vertalen welk kleurenpalet hij heeft gekozen. En daarbij kan onderbouwen waarom dit bij de Jugendstil stijl hoort.

Lesvoorbereiding

Fase	Tijd	Leerdoel Inhouden/leerstof	Activiteit leraar (werkvormen)	Activiteit leerlingen	Hulpmiddelen	Controle Bereikt?
Inleiding	3 min	Bekend maken van de leerdoelen van de les	Verantwoorden van leerdoelen	Luisteren en vragen stellen	Powerpoint Les 2	Eind van de les door leerdoelen te checken
	3 min	Korte introductie Jugendstil	Koppeling maken met project	Luisteren, noteren en vragen stellen	Powerpoint Les 2	Vragen naar ervaring van de student
Kern	10 min	Jugendstil onderscheiden	Klassikale uitleg met voorbeelden	Luisteren, noteren, vragen stellen	Powerpoint Les 2	Vragen stellen over ervaring van de student
Afsluiting	2 min	Opdracht kleurpalet bij Mucha opdracht	Uitleg opdracht	Eventuele vragen stellen	Powerpoint Les 2	Student laten herhalen wat de bedoeling is
	15 min	Uitvoeren van de opdracht	Verduidelijken en nakijken van de opdracht	Uitvoeren van de opdracht	ICT hulpmiddelen van de studenten	Elke student individueel benaderen

Evaluatie les 2

Op donderdag 19 mei deed ik mijn tweede les in het lesarrangement kleurenleer. Deze keer kwam ook mijn begeleider vanuit de PTH (Mathijs van den Ouden) op bezoek om mijn les te beoordelen. Ondanks mijn zware verkoudheid, verliep de les op een fijne manier.

Naderhand had ik nog een gesprek met Mathijs over de les. Daarin vertelde hij mij wat hij goed en minder goed vond gaan tijdens de les.

Daarin waren de tops:

- Dat ik wacht wanneer de student nog niet klaar is met het uitschrijven van de lesstof;
- Dat ik een student vraag of zij zover is;
- Dat ik inga op een verhaal van een student;
- Dat ik bij een vraag gelijk materiaal erbij pakken om te laten zien (ornament);
- Dat ik uitleg en een voorbeeld geef bij tweedimensionaal.

En de tips daarin waren:

- Mijn stem, vast door de verkoudheid;
- Dat ik een retorische vraag stelde;
- Ik noemde dia's op als losse verhalen, maak er een lopend verhaal van;
- Ik vertelde een verhaal (benoemde een gebouw) zonder voorbeeld, was te onduidelijk.

Zelf was ik het eens met deze punten. Als beginnend docent ben ik nog vrij onzeker en wil houvast hebben aan de PowerPoint die ik maak. Ik denk wanneer ik de stof vaker heb verteld, ik er een lopend verhaal van kan maken. Dan kan ik mijn eigen ervaringen er meer in verwerken en ben ik vrijer met bewegen door de ruimte.

Hieronder het schema met punten die Mathijs opvielen tijdens de les. (Marzano observatielijst).

Routines

HV = Hoofdvraag

HV 1: Communiceren van leerdoelen en feedback

1. Het geven van verantwoorde leerdoelen en handelingsschalen (rubrics)
2. De voortgang van de leerlingen zien
3. Het vieren van succes

HV 6: Het hebben en handhaven van regels en procedures

4. Standaarden en routines zichtbaar in de klas hebben
5. Het effectief organiseren en toezichhouden op de klassenindeling

HV 10: De hoofdvraag is of er effectief wordt lesgegeven in een samenhangend geheel van geplande inhoud, meewerkende leerlingen en er nieuwe kennis wordt opgedaan.

Inhoudelijk**HV 2: Leerlingen ondersteunen bij het leren**

6. Aandacht richten op lesinhoud
7. Laat leerlingen met de nieuwe stof werken
8. Leidt nieuwe stof goed in
9. Hakt de inhoud in begrijpbare delen
10. Helpt leerlingen met nieuwe informatie tot zich nemen
11. Helpt leerlingen met het toeschrijven van ervaringen
12. Helpt leerlingen met het opnemen en weer teruggeven van kennis
13. Helpt de leerlingen met het reflecteren op het geleerde

HV 3: Leerlingen helpen met het oefenen en verdiepen van nieuwe kennis

14. De inhoud goed bekijken
15. Het organiseren van oefenen en verdiepen van nieuwe kennis
16. Gebruikt huiswerk
17. Leerlingen overeenkomsten en verschillen laten zien
18. Leerlingen hun mening laten onderzoeken
19. Oefenen van vaardigheden, strategieën en processen
20. Helpt leerlingen kennis in andere context te zien

HV 4: Leerlingen helpen met het oefenen het testen van nieuwe kennis

21. Organiseert complexe leertaken
22. Moedigt leerlingen aan om ideeën te testen op bruikbaarheid
23. Zorgt voor bronnen en hulp bij het leren

Klassenmanagement**HV 5: De aandacht van leerlingen vast houden**

24. Ziet dat leerlingen aandacht niet vasthouden
25. Gebruikt ondersteunende spellen
26. Heeft aandacht voor leerling reacties
27. Beweegt bewust door de ruimte
28. Gebruikt tempo positief in de les
29. Is enthousiast en richt aandacht
30. Gebruikt een vriendelijke wijze van communiceren
31. Geeft de leerling de mogelijkheid om over zichzelf te praten
32. Gebruikt ongewone en intrigerende informatie

HV 7: Gebruik van regels en procedures

33. Geeft het juiste voorbeeld
34. Geeft consequenties aan het niet volgen van regels en procedures
35. Weet wat er gedaan moet worden als regels en procedures niet worden opgevolgd

HV 8: Het maken en gebruiken van een effectieve relatie met de leerlingen

36. Kent de interesse en achtergrond van de leerling
37. Gebruikt non- verbale acties rekening houdend met de leerling
38. Laat objectiviteit zien en heeft de controle

HV 9: Heeft hoge verwachtingen van de leerlingen

39. Toont ook respect naar niet luisterende leerlingen
40. Stelt vragen aan slecht presterende leerlingen
41. Vraagt door bij slecht presterende leerlingen

Les 3

Week 22, donderdag 2 juni 2016

ICT hulpmiddel:

- Powerpoint Les 3.

Inhoud van de les:

- Kleurcontrasten;
- Kleur in interieur en exterieur;
- Kleuradvies.

Lesdoel:

- Kleuradvies schrijven over het gekozen ontwerp Mucha.

Opdracht:

- Groepjes van 3 studenten, met een A3 papier.
Iedereen schrijft met een andere kleur. De studenten schrijven alle kleurcontrasten op die ze nog weten.

Werkvorm:

- Woordenweb.
Samenwerkingsvorm, waarin de studenten samen kernbegrippen opschrijven over een onderwerp. De voorkennis wordt hiermee geactiveerd en de studenten gaan samen in gesprek over het onderwerp dat aanbod komt.

Verwachte beginsituatie:

- In periode 1 en 2 (dit is periode 4) hebben de studenten al kennisgemaakt met het onderwerp kleurcontrasten
- Een kleurenpalet maken bij een stijlperiode hebben de studenten nog niet eerder gedaan.

Verantwoording werkvorm:

Samenwerken is een belangrijke vaardigheid die nodig is om goed te kunnen functioneren in de samenleving. Coöperatief werken is een goede manier om deze vaardigheid te oefenen.

Tijdens deze werkvorm leren de studenten met en van elkaar. Er wordt in kleine groepen samengewerkt op een gestructureerde manier. De studenten leren op deze manier niet alleen van de docent, maar ook van elkaar. Ze zijn actief met de lesstof bezig, praten erover, discussiëren met elkaar, geven elkaar uitleg, vullen aan en helpen elkaar.

Behalen van het lesdoel:

Het lesdoel is behaald wanneer de student kan benoemen welk kleurcontrast hij gebruikt bij zijn te maken ontwerp voor de praktijkopdracht. En daarbij het gekozen kleurenpalet kan onderbouwen.

Lesvoorbereiding

Fase	Tijd	Leerdoel Inhouden/leerstof	Activiteit leraar (werkvormen)	Activiteit leerlingen	Hulpmiddelen	Controle Bereikt?
Inleiding	3 min	Bekend maken van de leerdoelen van de les	Verantwoorden van leerdoelen	Luisteren en vragen stellen	PowerPoint Les 3	Eind van de les door leerdoelen te checken
	10 min	Opdracht schrijven kleurcontrasten	Uitleg opdracht	Iedereen schrijft met een andere kleur. Schrijf alle kleurcontrasten die je nog weet op.	PowerPoint Les 3	Controle met behulp van de PowerPoint en vragen stellen aan studenten
Kern	5 min	Samenstellen van een kleurpalet	Klassikale uitleg met voorbeelden	Luisteren, noteren, vragen stellen	PowerPoint Les 3	Vragen stellen over ervaring van de student
Afsluiting	2 min	Tools die je kunt gebruiken bij het samenstellen van een kleurpalet	Uitleg en voorbeelden	Eventuele vragen stellen	Diverse sites met tools	-

Evaluatie les 3

In week 21 hadden we een (eerst niet geplande) excursie naar een kerk in Helmond die door de 4de jaar studenten werd gerestaureerd. Een leuke en inspirerende ervaring voor de eerstejaarsstudenten.

Voor donderdag 2 juni spraken Marieke en ik daarom af om twee lessen te draaien. Toevallig was een van de lessen een Kahoot test.

Ik begon de dag met les 3, dit was een theorieles over kleurcontrasten en hoe je het beste een kleurenpalet kan samenstellen.

Ik had de feedback van Matijs van de vorige les laten zakken en ging daar deze les meer opletten. Zelf vond ik dit goed gaan. Ik was meer bewegelijk door het lokaal en sprak meer vanuit ervaring en probeerde er een lopend verhaal van te maken voor de studenten.

Ik stond ontspannen voor de klas en dat voelde goed. Ik had mijn verhaal paraat en sprak duidelijk en langzaam, zodat de studenten konden meeschrijven. De kernkwaliteiten waaraan ik heb gewerkt waren; spontaan, geduldig, zelfstandig, betrokken, doelgericht, ordelijk, gestructureerd.

Ik ben tot het inzicht gekomen dat, wanneer bepaalde zaken loslaat, mijn lessen beter verlopen. Ik moet me minder vasthouden aan tijd of de lesstof in de PowerPoint. Wanneer ik vrijer ben in bewegen en spreken dan merk ik dat de studenten dit ook zijn. Daarin durven zij meer vragen te stellen.

Ik ben van plan dit door te zetten in mijn vervolg lessen en hopelijk in mijn vervolg leertraject. Dit ligt volledig aan de lesstof en de doelgroep die ik daarin moet onderwijzen.

Les 4

Week 22, donderdag 2 juni 2016

ICT hulpmiddel:

- Kahoot!, kleurenleer toets 1

Inhoud van de les:

- Vijf vragen over de afgelopen drie lessen;

Lesdoel:

- Herhalen van de lesstof;
- Testen van kennis studenten;
- Student laten ervaren of hij de stof begrepen heeft.

Opdracht:

- De studenten beantwoorden vragen op hun mobiele telefoon of laptop. De vragen lopen op tijd en juistheid. De student die hier het beste in presteert, wint. De docent kan de vragen zien en oplezen, op het grote scherm worden de scores getoond.

Werkvorm:

- Kahoot!, toetsingshulpmiddel;
- Onderwijsleergesprek.

Verwachte beginsituatie:

- De studenten hebben de afgelopen drie weken (opnieuw) kennisgemaakt met kleurenleer en de toepassingen ervan. Mits de student alle lessen heeft bijgewoond, kan deze de vragen allemaal beantwoorden.

Verantwoording werkvorm:

Kahoot! is een gratis op spel gebaseerd leerplatform dat leren leuk houdt. De docent kan alle soorten vragen zelf toevoegen. Kahoot! is een zogenaamd student-response-system. Dat betekent dat de docent vragen stelt via zijn pc en die vertoont op het digibord, dat studenten daar op reageren via pc, laptop, smartphone of tablet, er een overzicht wordt getoond van de gegeven reacties en de docent daarover in gesprek kan gaan met zijn studenten.

Behalen van het lesdoel:

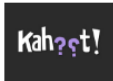
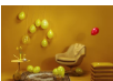
Het lesdoel is behaald wanneer de student zich heeft gerealiseerd in hoeverre deze de lesstof begrepen heeft. Als de student dit voor zichzelf bepaald heeft, kan deze zijn eigen leerdoelen bijstellen. De docent kan daarmee testen of de lesstof op de juiste manier is over gekomen bij de studenten.

Lesvoorbereiding

Fase	Tijd	Leerdoel Inhouden/leerstof	Activiteit leraar (werkvormen)	Activiteit leerlingen	Hulpmiddelen	Controle Bereikt?
Inleiding	3 min	Kennisgeving lesdoel	Aangeven van lesdoel	Opstarten	Laptop of mobiele telefoon	-
Kern	10 min	Toetsing	Herhalen van de vraag. Antwoorden herhalen en vertalen	Vragen beantwoorden Toelichting geven	Laptop of mobiele telefoon	Controle vragen bij onduidelijkheden van vraag of antwoord
Afsluiting	3 min	Afsluiting en uitslag toets	Scores bekijken en verantwoorden	Eigen scores bekijken	Laptop of mobiele telefoon	Controle vragen bij onduidelijkheden van vraag of antwoord

Kahoot! Les

Questions [Show ALL answers](#)

	1. Wat zijn de primaire kleuren van verf? Show answers	30 Seconds	3 Choices
	2. Kleurtoon, helderheid en verzadiging zijn? Show answers	60 Seconds	4 Choices
	3. Wat doe je bij de kleur rood om deze minder verzadigd te laten worden? Show answers	60 Seconds	4 Choices
	4. Wat is de grootste inspiratiebron binnen de stroming Jugendstil? Show answers	30 Seconds	4 Choices
	5. Wat is een monochrome kleurtoepassing? Zelfde kleur verschillend in? Show answers	60 Seconds	3 Choices

Testresultaten

STUDENT	CORRECT ANSWERS	INCORRECT ANSWERS	SCORE	Wat zijn de primaire kleuren van verf?	helderheid en verzadiging zijn?	kleur rood om deze minder verzadigd te	inspiratiebron binnen de stroming	monochrome kleurtoepassing?
Princess ☐	4	1	3858	Rood, geel, blauw	De drie kleurdimensi	Groen	Bloemen	Kleurtoon
Michaela	4	1	3845	Rood, geel, blauw	De drie kleurdimensi	Groen	Bloemen	Kleurtoon
Arden	4	1	3843	Rood, geel, blauw	De drie kleurdimensi	Groen	Bloemen	Kleurtoon
Guuus	4	1	3786	Rood, geel, blauw	De drie kleurdimensi	Groen	Bloemen	Kleurtoon
Sid	4	1	3692	Rood, geel, blauw	De drie kleurdimensi	Groen	Bloemen	Kleurtoon
Chajah jonguh	3	2	2922	Geel, magenta, cyaan	De drie kleurdimensi	Groen	Bloemen	Kleurtoon
Iris	3	2	2918	Geel, magenta, cyaan	De drie kleurdimensi	Groen	Bloemen	Kleurtoon
Juliette	3	2	2879	Rood, geel, blauw	De drie kleurdimensi	Grijs	Stenen	Verzadiging
jantien	3	2	2829	Rood, geel, blauw	De drie kleurcodes	Groen	Bloemen	Verzadiging
Jan10v	3	2	2821	Rood, geel, blauw	De drie kleurcodes	Groen	Bloemen	Verzadiging
Laura	2	3	1948	Rood, geel, blauw	De drie kleurcodes	Groen	Vrouwen	Kleurtoon
Bibi	0	5	0	Geel, magenta, cyaan	De drie kleurcodes	Geel	Vrouwen	Kleurtoon
OVERALL PERFORMANCE								
% TOTAL CORRECT ANSWERS	62%							
% TOTAL INCORRECT ANSWERS	38%							
AVG SCORE	2945							

Evaluatie les 4

Na de theorie die ochtend sloot ik dit af met een Kahoot test. De studenten zijn al enthousiast als ze zien dat we dit gaan doen. Ze vinden het een erg fijne manier om hun kennis te testen. Voor mij is het een fijne manier om te checken hoe de lesstof is overgekomen en welke vragen de studenten niet begrijpen. Uit de test kwam een vraag naar voren die niemand goed had. Dit komt die vraag betrekking had op de theorie die ik eerder die ochtend had verteld. Ik denk dat deze kennis nog niet zodanig was opgeslagen dat de studenten de vraag al konden beantwoorden. De vaardigheden waaraan ik deze les heb gewerkt waren; creatief, betrokken, doelgericht, helder, praktisch.

Bij deze doelgroep zou ik zeker nog eens een Kahoot test afnemen. Dit heeft positief effect op de docent en de studenten. Je kunt gemakkelijk de kennis testen en de studenten ervaren dit als spel.

Les 5

Week 23, donderdag 9 juni 2016

ICT hulpmiddel:

- PowerPoint Les 5.

Inhoud van de les:

- Kleuren toegepast in de restauratie;
- Kleuren mengen.

Lesdoel:

- Kennis over pigmenten uit een bepaalde tijd;
- Kleur mengen, donkerder, lichter;
- Kleur kunnen namengen.

Opdracht:

- De student moet individueel een toegewezen kleur kunnen namengen in Acrylverf.

Werkvorm:

- Klassikale instructie;
- Onderwijsleergesprek.

Verwachte beginsituatie:

- De studenten hebben nog weinig kennis over het juist mengen van een bepaalde kleur. Over restauratie hebben de studenten nog geen les gehad, dus dit zal als geheel nieuw worden ervaren.

Verantwoording werkvorm:

Klassikale instructie kies ik als werkvorm, wanneer alle studenten het onderwerp nog niet of nauwelijks kennen. Daarbij let ik op differentiëren door verschillende soorten vragen te stellen aan de studenten. Hierbij houd ik rekening met de drie niveaugroepen. Door teveel te differentiëren ontnem je jezelf als docent de mogelijkheid tot het geven van instructie. En dat is nou juist de basis van goed onderwijs.

Na de instructie kunnen de drie groepen de leerstof op hun eigen niveau verwerken. Ik kan eventueel de afzonderlijke groepen aanvullende instructie geven. De tijd wordt effectief en zinvol besteed.

Behalen van het lesdoel:

Het lesdoel is behaald wanneer de

Lesvoorbereiding

Fase	Tijd	Leerdoel Inhouden/leerstof	Activiteit leraar (werkvormen)	Activiteit leerlingen	Hulpmiddelen	Controle Bereikt?
Inleiding	3 min	Bekend maken van de leerdoelen van de les	Verantwoorden van leerdoelen	Luisteren en vragen stellen	Powerpoint Les 5	Eind van de les door leerdoelen te checken
	3 min	Kleuren in restauratie	Koppeling maken met project	Luisteren, noteren en vragen stellen	Powerpoint Les 5	Vragen naar ervaring van de student
Kern	10 min	Kleur mengen	Klassikale uitleg met voorbeelden	Luisteren, noteren, vragen stellen	Powerpoint Les 5	Vragen stellen over ervaring van de student
Afsluiting	2 min	Opdracht kleuren mengen	Uitleg opdracht	Luisteren, noteren, vragen stellen	Powerpoint Les 5	Student laten herhalen wat de bedoeling is
	15 min	Uitvoeren van de opdracht	Verduidelijken en nakijken van de opdracht	Uitvoeren van de opdracht Groepjes van 4 personen Elk groepje krijgt een kleur. Iedereen moet deze precies namengen Bespreeken van resultaten	ICT hulpmiddelen van de studenten	Elke student individueel benaderen

Evaluatie les 5

Op donderdag 9 juni startte ik de les met een kleine introductie over multitasken. Ik liet de studenten een oefening doen, waardoor zij begrepen dat je niet kunt multitasken, dus niet andere dingen kan doen tijdens de theorieles.

Daarna ging ik verder met de theorie over kleurenleer. Dit keer een verdieping in de restauratiekant van het vak. Het practicum, in dit geval het namengen van een exacte kleur, liet ik vervallen. Dit hadden we al in een eerder les goed uitgewerkt en de studenten stonden te springen om te beginnen aan hun praktijk opdracht, namelijk het schilderen van de Mucha in olieverf.

Ik had de week ervoor een enquête gemaakt en vroeg alle studenten of zij deze wilde invullen. Hiermee gaven zij feedback op mijn lessen van het afgelopen half jaar. Ze konden tips en tops benoemen en dat was geheel anoniem.

Ik heb alle resultaten van de enquête naast elkaar gelegd en bekeken wat de studenten terugkoppelde. Ik vond het fijn om te merken dat ze daarin eerlijke antwoorden gaven. Veel studenten vonden mijn aanpak erg fijn omdat het op een rustige, stapsgewijze manier ging. Vaak vonden ze de stof die aangedragen werd, wel wat saai.

Terugkijkend kan ik zeggen dat ik misschien te weinig heb gekeken naar de onderlinge verschillen van de student. De ene student vond het moeilijk de andere goed en een ander wat gemakkelijk. Qua stof zou ik het lesarrangement niet veranderen. De studenten die de stof als saai ervaren, zijn voornamelijk de studenten die het vak op de tweede plaats als keuze hebben. Hun interesses liggen dus elders.

Wel vond ik het fijn om te ervaren dat ze het erg prettig vonden om mijn als docent te hebben. Persoonlijk gezien vonden ze mij fijn in mijn feedback en zorg per individu. Ze vonden wel dat ik zekerder van mijn zaak mocht zijn, niet zo onzeker moest overkomen, want ik kon het wel.

Een van de vragen uit de enquête:

11 Geef mij een tip en een top.

Goed	Tip: iets interessanter maken met je intonatie Top : leuke kahoot testjes	top: je kwam heel vaak kijken naar mijn werk en ging samen oplossen hoe ik bepaalde technieken kan toepassen en op het juiste resultaat kom	Tip: soms wat duidelijker zijn Top: goede manier van kennis testen
Tip: werken aan je uitleg Top: je blijft enthousiast en dat is altijd wel fijn	Tip: - Top: lecht voor mij dingen uit zodat ik het begrijp(dus met goede voorbeelden)	Tip: als je docent er is hoef je niet zenuwachtig te zijn want je doet het gewoon goed ;) Top: Je geeft goed les en helpt ons graag als we aan het schilderen zijn en volgens mij hou je ook van het schildersvak.	Ik vind dat je ontzettend goed les geeft en ik leer heel veel van je. Ik heb alleen niet echt een tip.
tip: het is vaak wel het zelfde onderwerp top: verteld rustig en praat duidelijk	Ik geef je nu een 8 omdat ik denk dat je nog veel verder kan groeien. Een nog beter docent kan worden/ restaurateur.	Tip: je hoeft niet onzeker te zijn Top: ga zo door	
ik heb geen tip en top			
Soms hakel je, en praat je best zacht. Je hebt een goede uitstraling en een positieve energie.			Tip: Je hebt kennis van zaken en weet waar je over praat dus kom je sneller naar je toe. Top: probeer zekerder over te komen.

Les 6

Week 24, donderdag 16 juni 2016

ICT hulpmiddel:

- PowerPoint Les 6.

Inhoud van de les:

- Testen van kennis door veel voorkomende voorbeelden;
- Herhaling lesstof.

Lesdoel:

- Activeren van aanwezige kennis over verschillende onderwerpen over kleurenleer;
- Samenwerken, discussiëren over het onderwerp.

Opdracht:

- Klas wordt in twee groepen verdeeld

Er worden drie voorbeelden getoond. Hierbij wordt een vraag gesteld. Studenten krijgen samen de tijd om hier over te discussiëren. De groepjes geven antwoord op de vraag. Deze moet goed beargumenteerd worden. Daarna wordt het antwoord klassikaal besproken.

Werkvorm:

- What's happend next?

Verwachte beginsituatie:

- De studenten hebben de afgelopen vijf weken (opnieuw) kennismemaakt met kleurenleer en de toepassingen ervan. Mits de student alle lessen heeft bijgewoond, kan deze de vragen allemaal beantwoorden.

Verantwoording werkvorm:

Met deze afrondende les wil ik de lesstof die ik heb aangereikt, toepassen in praktijkvoorbeelden. Voorbeelden die vaak voorkomen, maar waar de student (in eerste instantie) niet van wist hoe dit kwam en waarom dit werd gedaan. De studenten denken oplossingsgericht bij problemen na en passen de lesstof van de weken ervoor toe.

Behalen van het lesdoel:

Mijn lesdoel is behaald wanneer alle studenten op een bepaalde manier hebben deelgenomen aan de discussie. Ik zal dan ook verschillende personen om hun antwoord vragen. Zo kan ik peilen of zij hebben opgelet tijdens de vraag en de discussie met de medestudenten.

Dus het terugkoppelen van de kennis eerder opgenomen in de lessen kleurenleer.

Lesvoorbereiding

Fase	Tijd	Leerdoel Inhouden/leerstof	Activiteit leraar (werkvormen)	Activiteit leerlingen	Hulpmiddelen	Controle Bereikt?
Inleiding	3 min	Uitleg van de opdracht	Uitleg en verantwoording	Luisteren, noteren en vragen stellen	PowerPoint les 6	Vragen aan studenten
Kern	15 min	Uitvoering van de opdracht	Tonen van filmpjes en vragen Antwoorden toelichten	Discussiëren en uitleggen aan elkaar Vraag beantwoorden Eventuele vragen stellen	PowerPoint les 6	Vragen naar ervaring van de student
Afsluiting	5 min	Afsluiting les en lessenreeks	Vragen naar ervaring van de studenten	Vragen beargumenteren	-	-

Evaluatie les 6

In de laatste les kleurenleer ging ik met de klas een gezamenlijke test doen. De klas werd daarbij in tweeën gedeeld. Ik koos hiervoor zodat er competitie ontstond en omdat de studenten dan konden discussiëren over het onderwerp en dus hun antwoord.

Toen ik het principe had uitgelegd reageerde de studenten enthousiast. En er was deze les ook iets te winnen, namelijk een zak snoep. Deze kon het winnende team zelf opeten of delen met het verliezende team.

Ik liet tijdens de les filmpjes zien en die moesten de studenten analyseren. Daarbij moesten ze samenwerken en oplossingsgericht denken. Hiermee wilde ik het hogere denken stimuleren (taxonomie van Bloom). Daarbij moeten de studenten de opgedane kennis toepassen en problemen analyseren en in een andere context plaatsen.

Toevallig hadden allebei de teams dezelfde punten goed en fout, waardoor ze allemaal winnaars waren.

Toen ik daarna vertelde dat dit ook tevens de laatste les door mij gegeven was, kwam er vanuit de studenten een applaus. Dit had ik niet zien aankomen, dus ik voelde mij er een beetje ongemakkelijk onder.

Nawoord

Binnen mijn stage op het MBO heb ik een lesarrangement ontwikkeld. Daarbij zijn er drie kerntaken voor mij van toepassing;

- ❖ Ik verzorgde onderwijs voor studenten in het beroepsonderwijs,
- ❖ Ik werkte samen met mijn collega's en eventueel externe partners aan verbetering van het onderwijs,
- ❖ Ik werkte systematisch en onderzoeksmatig aan het ontwikkelen van onderwijs.

Dit lesarrangement heb ik als zeer leerzaam ervaren. Het onderzoeken van de doelgroep in het begin van de stage heeft mij erg geholpen in de aanpak van mijn lessen. Motivatie heb ik daarin als hoofddoel gekozen. Dit heb ik in mijn ogen goed gerealiseerd. De samenwerking met collega's en de studenten verliep heel positief en persoonlijk. Daardoor voelde ik mij op mijn gemak tijdens het uitdragen van de stof.

Vera Berkeveld, juni 2016.